

УДК 346:334.012.42

ПРАВОВА НЕУЗГОДЖЕНІСТЬ ДЕФІНІЦІЙ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Скоморовський В.Б.

доктор юридичних наук, професор,
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, м. Київ,
вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел. (044)–45–569-85, e-mail: Vskomor@ukr.net
[ORCID: 0000-0002-1020-2322](https://orcid.org/0000-0002-1020-2322)

Радомська Т.В.

здобувач ступеня вищої освіти “магістр”,
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, м. Київ,
вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел. 068-213-27-67, e-mail: eu.ua.consult@gmail.com
[ORCID: 0000-0002-1116-0531](https://orcid.org/0000-0002-1116-0531)

LEGAL INCOMPATIBILITY OF DEFINITIONS OF THE CONCEPT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY TAKING INTO ACCOUNT MODERN METHODS OF DOING BUSINESS

Skomorovski V.

Doctor of Law Sciences, Professor “KROK” University, st. Tabirna, 30-32, 03113, Kyiv, Ukraine
tel.: (044)–45–569-85, e-mail: Vskomor@ukr.net
[ORCID: 0000-0002-1020-2322](https://orcid.org/0000-0002-1020-2322)

Radomska T.

Master’s Degree Student “KROK” University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine
tel.: 068-213-27-67, e-mail: eu.ua.consult@gmail.com
[ORCID: 0000-0002-1116-0531](https://orcid.org/0000-0002-1116-0531)

Анотація. У статті розглянуто теоретичні та законодавчі аспекти визначення поняття “зовнішньоекономічна діяльність”. Проаналізовано визначення даного терміна в національному законодавстві через призму сучасних методів ведення зовнішньоекономічної діяльності. Сформульовано пропозиції з удосконалення нормативної дефініції щодо зовнішньоекономічної діяльності у вітчизняному законодавстві. Проблема, що досліджується, полягає у певній невідповідності щодо визначення та використання терміна “зовнішньоекономічна діяльність” в основних нормативних актах. Відсутність єдиної правової бази для визначення даного терміна спричиняє проблеми у правовій діяльності. Правильне формулювання даного поняття повинно враховувати загальні принципи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, міжнародну практику та обов’язково сучасні тенденції даного виду діяльності. У сучасних умовах ведення бізнесу, пов’язаних із пандемією COVID-19, у світі отримала поштовх у своєму активному розвитку електронна комерція, тобто торгівля із застосуванням інформаційно-телекомунікаційної системи (Інтернет). Це призвело до переорієнтації підходів у веденні зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі з боку українських суб’єктів господарської діяльності. Враховуючи розвиток електронної комерції на сучасному етапі, даний процес необхідно передбачати при класифікації зовнішньоекономічної діяльності як виду діяльності у випадку, коли єдиним місцем ділових контактів одного або обох контрагентів є Інтернет, а підприємства працюють у різних країнах без перетину митного кордону. Крім того, необхідно визначити, що при здійсненні даної господарської діяльності через Інтернет при наявності хоча б одного іноземного елемента укладається зовнішньоекономічний електронний договір. Це особливо важливо в рамках процесу імплементації українського законодавства до європейського, який зараз триває в нашій країні. Чітке визначення цього терміна в законодавстві є основою для правильного правозастосування та уникнення неправильного тлумачення.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, електронна комерція, іноземний елемент, перетинання митного кордону, електронний зовнішньоекономічний договір.

Формула: 0, рис.:0, табл.:0, бібл.:10.

Annotation. In this article are considered the theoretical and legislative aspects of the definition of the term “foreign economic activity”. The analysis of the definition of this term in the national legislation through the prism of modern methods of foreign economic activity was made. Proposals are formulated to improve the normative definition of foreign economic activity in the domestic legislation. The conclusions are that there is a certain inconsistency in the Ukrainian legislation regarding the use of the term “foreign economic activity” in the main normative acts. The lack of a single legal basis for determining of this term causes problems in law enforcement. The correct formulation of this concept should take into account the general principles of legal regulation of this activity, international practice and necessarily modern trends. In the current context of doing business related to the COVID-19 pandemic, e-commerce as the trade with the use of Internet has received a boost in its active development in the world. This has led to a reorientation of approaches in conducting of foreign economic activity including of the Ukrainian entrepreneurs. The development of e-commerce must be taken into account when classify foreign economic activity as a type of activity, provided that the only place of business contacts of one or both counterparties is the Internet and businesses operate in different countries without crossing the customs border. In addition, it is necessary to determine that when carrying out this activity via the Internet in the presence of at least one foreign element, a foreign economic contract is concluded. This is especially important in the framework of the process of the implementation of the Ukrainian legislation to the European, which is currently underway in our country. Clear definition of the term in the legislation is the basis for correct law enforcement and avoidance of misinterpretation.

Keywords: foreign economic activity, e-commerce, foreign element, crossing the customs border, foreign electronic contract.

Formulas: 0; fig.: 0; tabl: 0; bibl.: 10.

Постановка проблеми. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання є важливою умовою розвитку економіки будь-якої країни. Особливо це важливо в сучасних умовах світової глобалізації. А для України це ще має важливе значення з урахуванням процесу євроінтеграції до Європейського Союзу, що досі триває. І одним із важливих чинників, на який необхідно звернути увагу для забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, є належне унормування даного виду діяльності та наявна узгодженість між основоположними нормативно-правовими актами. Зокрема, для запобігання розбіжностей у тлумаченні й однозначного застосування того чи того терміна необхідно єдине чітке його визначення та використання у всіх нормативно-правових актах, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність [7].

Науковці вважають, що повинна бути єдність юридичної термінології в нормативних документах певного поняття. Тому закони, які приймаються, мають термінологічно стикуватися між собою й містити бездоганні, єдині, наскрізні для всієї галузі законодавства дефініції [8].

Це однозначно стосується сучасного українського законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності. На жаль, дане питання містить низку недоліків. Зокрема, мова йде стосовно визначення та застосування поняття “зовнішньоекономічна діяльність” в різних законодавчих та нормативно-правових актах. Дослідження однозначного визначення даного терміна є важливим для забезпечення належного юридичного оформлення у стосунках між суб'єктами господарювання з метою належного правозастосування.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемам визначення поняття зовнішньоекономічної діяльності приділялося й приділяється багато уваги з боку вчених. Так, зверталися до цього питання у своїх наукових працях О. Ф. Скакун, О. Беляневич, Т. Зінчук, А. Бобкова, Д. Задихайло, О. Вінник, В. Щербина та ін. [9]. За останні роки наявність розбіжності щодо тлумачення поняття зовнішньоекономічної діяльності в нормативно-правових вітчизняних документах вивчали у своїх працях В. Мілаш, А. Завгородній [9; 10]. Усі зазначені вище науковці досить детально дослідили й аргументували необхідність визначення чіткого поняття

“зовнішньоекономічна діяльність” та застосування його в усіх законодавчих актах, що регулюють дану сферу.

Не вирішенні раніше частини загальної проблеми. Неузгодженість щодо однозначного визначення поняття зовнішньоекономічної діяльності досі спостерігається в основних нормативно-правових документах даної сфери діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. Як зазначають учені, одним із головних завдань удосконалення юридичних термінів в Україні є приведення їх у відповідність з термінологією європейського і міжнародного права [8].

З моменту останнього звернення до наявності даної неузгодженості в наукових працях у 2019 році під впливом сучасних проблем ведення бізнесу в умовах пандемії отримала значний поштовх у своєму розвитку електронна комерція як один із видів міжнародної торгівлі між суб'єктами господарювання з різних країн.

Формулювання цілей статті. У даній роботі досліджуються теоретичні й законодавчі аспекти визначення поняття “зовнішньоекономічна діяльність” та з'ясовується, чи може електронна комерція бути одним із видів зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для сфери господарсько-правового регулювання зовнішньоекономічних відносин базовим є термін “зовнішньоекономічна діяльність”. Визначення даного поняття ми зустрічаємо в Господарському кодексі України (далі – ГК України), Законі України “Про зовнішньоекономічну діяльність” (далі – Закон), які ґрунтуються на засадах Конституції України та є основними законодавчими актами в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності в нашій країні.

За визначенням у Законі, зовнішньоекономічна діяльність - це діяльність суб'єктів господарської діяльності України й іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках,

визначених Законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце на території України та за її межами [2, ст.1].

Звідси випливають такі ознаки зовнішньоекономічної діяльності: 1) за своєю сутністю, це господарська діяльність (у той же час даним поняттям не охоплюються відносини міждержавного співробітництва, які є предметом міжнародного публічного права, та майнові й особисті немайнові відносини за участю іноземних громадян, спрямовані на задоволення їх особистих, сімейних тощо інтересів, що є предметом міжнародного приватного права); 2) даний вид діяльності побудований на взаємовідносинах між суб'єктами господарювання, які перебувають під юрисдикцією різних держав; 3) дана діяльність може здійснюватися як на території України, так і за її межами, як з перетином митного кордону України, так і без перетину.

У ч.1 ст.377 ГК України зовнішньоекономічна діяльність визначається як господарська діяльність, яка у процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном, зазначеним у ч.1 ст.139 даного кодексу, та/або робочою силою. Тобто, в даному випадку основним кваліфікаційним критерієм зовнішньоекономічної діяльності, як одного з різновидів господарської, є територіальний, пов'язаний з обов'язковим перетинанням митного кордону [1].

За визначенням у ст.9,10 Митного кодексу, митним кордоном України є межі митної території України, зайнятої сушею, а також територіальне море, внутрішні води й повітряний простір, території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України [3].

Виходячи з норм ГК України, відсутність перетинання митного кордону України майном, зазначеним у ч.1 ст.139, та/або робочою силою під час здійснення господарської діяльності унеможливорює

кваліфікувати її як зовнішньоекономічну діяльність.

Таким чином, ГК України та Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” визначають даний вид діяльності як різновид господарської, але виокремлюють різні критерії (ознаки) для їх кваліфікації як зовнішньоекономічної. Тобто, в наявності спостерігаємо розбіжності та неузгодженість у визначенні поняття “зовнішньоекономічна діяльність” у чинних нормативно-правових документах.

У Митному кодексі України визначається, що переміщуватися через митний кордон, підлягати митному контролю й митному оформленню можуть лише товари.

У той же час, на практиці предметом зовнішньоекономічної діяльності, крім товарів і робочої сили, можуть також виступати роботи, послуги, об’єкти інтелектуальної власності, а також фінансові активи тощо. Експортно-імпортні операції з товарами та роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб’єктами господарювання (і навпаки) можуть здійснюватися без факту перетину кордону.

У ст.139 ГК України в переліку майна у сфері господарської діяльності залежно від економічної форми, якої воно набуває, визначає майнові цінності, що належать до основних, оборотних засобів, кошти, товари, зокрема вироблену продукцію (товарні запаси), виконані роботи та послуги, і не містить жодного згадування про будь-які електронні та віртуальні дані [1]. Тобто, так звані цифрові товари, наприклад, мультимедіа-контент, програми, файли у вигляді текстів для читання або даних для використання у складі будь-яких інформаційно-довідкових систем. Постачання даних товарів можливе тільки через мережу Інтернет. Зрозуміло, що перетинання митного кордону при цьому відсутнє. Тобто територіальна ознака в даному випадку зникає.

У сучасних умовах ведення бізнесу, пов’язаних із пандемією COVID-19, у світі отримала поштовх у своєму активному

розвитку електронна комерція, тобто торгівля із застосуванням інформаційно-телекомунікаційної системи (Інтернет). Це призвело до переорієнтації підходів у веденні зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі з боку українських суб’єктів господарської діяльності.

Проте чинне вітчизняне законодавство у сфері зовнішньоекономічної діяльності виходить тільки з можливості укладання зовнішньоекономічних договорів у електронній формі та/або через обмін електронними повідомленнями [2, ст.6] і взагалі не порушує питань, пов’язаних зі здійсненням даного виду діяльності у мережі Інтернет.

Чинний на сьогодні Закон України від 03.09.2015р. “Про електронну комерцію” (із змінами) (далі – Закон про електронну комерцію) визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначає права й обов’язки учасників відносин у сфері електронної комерції. У той же час, норми даного документа визначають електронну комерцію в частині реалізації товарів, виконаних робіт, надання послуг тільки на території України [6].

У ст.3 зазначеного Закону термін “електронна комерція” визначається як відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, унаслідок чого в учасників таких відносин виникають права й обов’язки майнового характеру. За загальним правилом, саме електронна комерція визначається як торгівля товарами та послугами, при якій остаточне замовлення розміщується через глобальну комп’ютерну систему, тобто має місце повне укладення господарського договору в електронній формі.

У той же час, термін “електронна комерція” Комісією Організації Об’єднаних Націй з права міжнародної

торгівлі (ЮНСІТРАЛ) визначається ширшим та охоплює всі види комерційної діяльності, що здійснюється шляхом обміну інформацією, створеною, надісланою, отриманою і збереженою електронними, оптичними чи схожими засобами, включаючи, але не обмежуючись, електронний обмін даними, електронну пошту, телеграму, телекс або телефакс.

При цьому, в п. 3 ст.1 Закону про електронну комерцію визначено, що, якщо однією із сторін електронного правочину є іноземець, особа без громадянства або іноземна юридична особа, норми зазначеного Закону застосовуються з урахуванням положень Закону України "Про міжнародне приватне право" [4]. У п. 3 ст. 2 вказаного Закону, якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені Законом, застосовуються правила, притаманні для міжнародного договору.

Досі в жодному з вітчизняних нормативно-законодавчих документів не визначено, що зовнішньоекономічна діяльність може вестися в тому числі через електронну комерцію, тобто із застосуванням мережі Інтернет.

Навіть Закон України "Про міжнародне приватне право" в розділі VI щодо колізійних норм у договірних зобов'язаннях, зокрема у сфері ЗЕД, не містить колізійних прив'язок щодо обрання права як регулятора прав та обов'язків сторін договору, укладеного в мережі Інтернет за відсутності згоди його сторін про вибір такого права [4].

В електронній комерції в сучасних умовах розвитку інформаційно-телекомунікаційних систем однією із сторін договірних відносин може виступати іноземний суб'єкт господарювання. За визначенням відповідно до норм Закону, це підпадає під поняття "зовнішньоекономічна діяльність". Тому, однозначно *зовнішньоекономічна діяльність може вестися за допомогою інформаційно-телекомунікаційних засобів.*

За змістом, електронна комерція – це не що інше, як торговельна діяльність, на яку поширюється положення глави 30 Господарського кодексу України "Особливості правового регулювання господарсько-торговельної діяльності". Зокрема, в п. 2 зазначеної статті визначено, що залежно від ринку (внутрішнього чи зовнішнього), в межах якого здійснюється товарний обіг, господарсько-торговельна діяльність виступає як внутрішня торгівля або зовнішня торгівля [1]. Електронна комерція, як діяльність, має характер господарської та підпадає під визначення відповідно до ГК України, оскільки дана діяльність є діяльністю суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямованого на виготовлення і реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, які мають цінову визначеність [1, ст.3]. Даному виду господарської діяльності притаманні всі ознаки підприємницької діяльності з тим лише застереженням, що проводиться даний вид діяльності через мережу Інтернет. Електронна комерція, як і будь-який інший вид господарської діяльності, здійснюється на підставі договору. В даному випадку – це електронний договір. Відповідно до Закону про електронну комерцію електронний договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронному вигляді [6, ст.3]. Електронний договір укладається і виконується в порядку, передбаченому Цивільним та Господарським кодексами України, а також іншими законодавчими актами. Відповідно до ст.12 зазначеного Закону електронний договір підписується електронним підписом або аналогом власноручного підпису (факсимільне відтворення підпису) [6, ст.12].

Згідно з нормами законодавства правовою формою реалізації зовнішньоекономічної діяльності та обов'язковою умовою її здійснення є зовнішньоекономічний договір або контракт. Відповідно до міжнародних

конвенцій, які регулюють міжнародний господарський оборот, єдиним критерієм міжнародного характеру договору визначають місцезнаходження сторін договірних відносин, тобто на територіях різних держав. Безперечно, враховуючи, що Закон про зовнішньоекономічну діяльність основним критерієм даного виду діяльності визначає обов'язкову наявність “іноземного елемента” на боці одного з учасників, то *при здійсненні господарської діяльності через Інтернет з укладанням електронного договору, за наявності хоча б одного іноземного елемента, даний договір підпадає під ознаки зовнішньоекономічної діяльності.*

Підтвердженням того, що електронна комерція, дійсно, є одним із напрямків зовнішньоекономічної діяльності та розвитку цього напрямку на державному рівні, стало те, що ще у 2017 році одним із завдань Плану з реалізації Експортної стратегії України (“дорожньої карти” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. №1017-р., був визначений розвиток інфраструктури електронної комерції з метою полегшення експорту товарів роздрібною торгівлі через Інтернет шляхом гармонізації законодавства України з питань електронної комерції із законодавством Європейського Союзу [5].

Література:

1. Господарський кодекс України, редакція від 16.10.2020 р. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2002. №18, №19-20, №21-22. С. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 17.09.2020)
2. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, редакція від 15.08.2020 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*, 1991. №29. С. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 17.09.2020)
3. Митний кодекс України, редакція від 24.10.2020 р. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2012. №44-45, №46-47, №48. С. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 17.09.2020)
4. Закон України “Про міжнародне приватне право”, редакція від 20.10.2019 р. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2005. №32. С. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення 17.11.2020)
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. №1017-р “План завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України (дорожньої карти стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки” (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 17.09.2020)
6. Закон України “Про електронну комерцію”, редакція від 19.04.2020 р. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2015. №45. С. 410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення 17.09.2020)
7. Гаврилюк Р. Законодавчі дефініції у праві: логіко-гносеологічні, політико-юридичні, морально-психологічні та практичні проблеми. *Право України*, 2006. №11. С.153-157.

Висновки. Однією з ознак юридичної термінології є її стабільність, усталеність, тому важливо привести у відповідність поняття, що визначає зовнішньоекономічну діяльність з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки та, зокрема, міжнародної торгівлі.

У вітчизняному законодавстві має місце певна неузгодженість щодо вживання в основних нормативних актах поняття “зовнішньоекономічна діяльність”. Відсутність єдиної законодавчої основи визначення термін зовнішньоекономічної діяльності зумовлює проблеми у правозастосуванні. Правильне формулювання даного поняття повинно враховувати загальні засади правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, міжнародної практики та обов'язково сучасних тенденцій розвитку даного виду діяльності. Розвиток електронної комерції потребує обов'язкового врахування при кваліфікуванні зовнішньоекономічної діяльності як виду даної діяльності за умови, що єдиним місцем здійснення ділових контактів одного або обох контрагентів є мережа Інтернет та при цьому суб'єкти господарювання ведуть діяльність у різних країнах без перетинання митного кордону.

8. Скакун О. Ф. Правова система держави, суспільства, регіону, світу (щодо базових категорій порівняльного правознавства). Київ; Харків; Сімферополь: Логос, 2008. 31 с.
9. Мілаш В. Законодавчі дефініції термінів зовнішньоекономічна діяльність і зовнішньоекономічний договір: подальший розвиток чи поглиблення дефекту. *Право України*, 2019. №8. С.195-209.
10. Завгородній А. В. Генезис понятійно-категорійного апарату досліджень зовнішньоекономічної діяльності: структура, принципи, функції. *Український журнал прикладної економіки*, 2018. №3. Т. 3. С.149-158.

Referens:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), Gospodarskyu kodeks of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed 17 September 2020).
2. Verkhovna Rada of USSR (1991), The Law of Ukraine “About foreign economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (Accessed 17 September 2020)
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Mytnyy kodeks of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (Accessed 17 September 2020)
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2005), The Law of Ukraine “About private international law”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (Accessed 17 September 2020)
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), “The Plan of tasks and measures for realization of Export strategy of Ukraine (road maps of strategic development of trade for 2017-2021”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Textt.422> (Accessed 17 September 2020)
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “About e-commerce”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (Accessed 17 September 2020)
7. Havrylyuk R. (2006), “Legislative definitions of the terms foreign economic activity and foreign economic agreement: further development or deepening of the defect”, *Pravo of Ukraine*, vol.11, pp.153-157.
8. Skakun O.F. (2008)“The legal system of the state, society, region, world (on the basic categories of comparative law)”. - Kyiv; Kh.; Simf.: Lohos, 31 p.
9. Milash V. (2019) “Legislative definitions of the terms foreign economic activity and foreign economic agreement: further development or deepening of the defect”, *Pravo of Ukraine*, vol. 8, pp.195-209.
10. Zavorodniy A.V. (2018) “The genesis of the conceptual and categorical apparatus of research of foreign economic activity: structure, principles, functions”, *Ukrainian Journal of Applied Economics*, vol.3, Tom 3, pp.149-158

Стаття надійшла до друку 20.09.2020 року